

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
 עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
 תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט דרור ארז-אילון

העותר בעת"א 2276-10-23	שמואל אטיאס (אסיר)
העותר בעת"א 12424-09-23	אברהים אלענאמי (אסיר)

נגד

משיבים
 1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
 2. מדינת ישראל

מטעם העותרים עו"ד רעות קורוליק
 מטעם המשיבים עו"ד דניאל אלימלך

פסק דין

- 1 בפני שתי עתירות, בהן מתבקש בית המשפט להורות למשיב ביחס לכל אחד מהעותרים, להותיר
 2 בחשבון האסיר שלו, אשר הוטל עליו עיקול, יתרה פטורה מעיקול בסכום של 500 ש"ח, שייועדו
 3 לצרכים הבסיסיים, וכן להורות למשיב לקבוע נוהל בעניין זה. בשתי העתירות מונתה הסניגוריה
 4 הציבורית, ולמעט בנקודות מסוימות במהלך העתירות, יוצגו העותרים במשותף. שמיעת העתירות
 5 והגשת השלמות טיעונים נמשכה זמן מה. ביני לביני ניתנו פסקי דין בעניינים הקרובים לעניין דן
 6 עת"א (מרכז) 29953-01-24 טאהה נ' שב"ס (החלטה מ-20.3.2024); עת"א 52333-12-23 גוסב נ'
 7 שב"ס (8.4.2024); עת"א 8811-12-23 והבה נ' שב"ס (5.5.2024); עת"א (מרכז) 49724-09-23 טווק
 8 נ' שב"ס (9.5.2024). עתה הגיעה עת הכרעה. אציג בנפרד את עניינו של כל עותר, ובמאוחד את
 9 טענות הצדדים ואת ההכרעה.
 10 עת"א 52444-06-23
- 11 1. העותר בעת"א (מרכז) 52444-06-23, מר איברהים אלענאמי, נושא במאסר עולם לא קצוב
 12 ובעונשים נוספים מיום 25.4.2013, ומאז 2015 שוהה באגף הפרדה כמעט ברציפות. העותר אינו
 13 משלם את הפיצוי שהושת עליו במסגרת הרשעתו, והמרכז לגביית קנסות, אגרות ופיצויים
 14 (ולחלף: **המרכז לגביית קנסות**) הטיל עיקול חשבון הקנטינה שלו, אשר מתחדש מעת לעת (ולא
 15 תמיד ברציפות) לפי צוים שמוציא המרכז.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 בעתירה שהגיש בעצמו, ביקש אלענאמי לאשר לו באופן חריג להשתמש בסכום של 500 ₪ מדי
 2 חודש "לצורך מוצרי מחייה בסיסיים כמו מוצרי הגינה ואוכל, ושיחות [טלפון], מצעים ועוד
 3 ששב"ס לא מספק אותם."
- 4 .2. נטען, כי עד ינואר 2023 היה העותר "אסיר נזקק", כמובן הביטוי בפקודת נציבות 04.38.00
 5 "מענק כספי לאסיר נזקק". בהמשך בעת ששהה בכלא רימונים, הותר לו להפקיד מדי חודש
 6 סכום של 200 ₪ על אף העיקול, ובעת הגשת העתירה לא הוגדר עוד כאסיר נזקק. עוד נטען,
 7 שהחזקתו של העותר באגף הפרדה מרעה את מצבו אף ביחס לאסירים אחרים, שמוטל עיקול
 8 על חשבונם. הוא אינו יכול להשתלב בתעסוקה, ואין לו קשר עם אסירים אחרים, בין לצורכי
 9 תקשורת ובין לצורכי "ערבות הדדית", קרי היעזרות זה בזה גם במישור הכלכלי.
- 10 .3. בכתב התשובה, הבהיר המשיב, שבתקופה שבה לא היה עיקול על חשבון העותר (מטעמי הגורם
 11 המעקל), משפחתו הפקידה כספים בחשבונו. עם זאת, משחלפה תקופה ניכרת מאז, ניתן לשוב
 12 ולהגדירו כאסיר נזקק, אולם העותר אינו משתף פעולה עם גורמי הטיפול בקשר לכך.
- 13 עת"א 12424-09-23
- 14 .4. העותר בעת"א (מרכז) 12424-09-23 (שנפתחה בטעות גם כעת"א 22767-10-23), מר שמואל
 15 אטיאס, נושא במאסר עולם לא קצוב החל מיום 28.5.2012. העותר אינו משלם את הפיצוי
 16 שהושת עליו במסגרת הרשעתו, ובשל כך הוטל עיקול על חשבון הקנטינה שלו. עד שהוטל
 17 העיקול, נהגה משפחתו של העותר להפקיד לחשבונו סכומים משתנים, ששימשו אותו למגוון
 18 צרכים בכלא ובעיקרם מזון, כלי אוכל, סיגריות, כרטיסי טלכרט, היגיינה אישית ומוצרי ניקיון.
- 19 בנוסף, העותר מסרב להשתלב בהליכי טיפול ושיקום, ובכלל זה בתעסוקה. הוא מכחיש את
 20 ביצוע העבירה בה הורשע, ולגישתו, יש בכך משום השלמה עם הרשעתו וקבלת אחריות לעבירה,
 21 שאותה הוא מכחיש.
- 22 .5. בעתירה קודמת שהגיש העותר בעניין הנדון (עת"א (באר שבע) 17620-08-21; כבוד השופט
 23 אהרון משניות), נפסק ביום 28.7.2022, (תוך התייחסות לעת"א (חיפה) 61722-11-21 דמקינר
 24 נ' שב"ס 3.2.2022; כבוד הנשיא השופט רון שפירא), כי גם לאסיר שאינו מועסק ושאינו בידו
 25 לקבל הפקדות משפחה (למשל, בשל עיקול) "צריכה להישמר הזכות לרכוש מוצרים בסיסיים
 26 שנחוצים לו לצורך קיום מינימלי, בסכום המינימלי ששיעורו קצבת אסיר נזקק כפי שנקבע
 27 מעת לעת ע"י שב"ס." על כן הורה בית המשפט בעתירתו הקודמת של העותר "להותיר בחשבון
 28 הקנטינה של העותר מדי חודש סכום שמקביל לקצבת אסיר נזקק מהסכום שהוא מקבל
 29 ממשפחתו, כשסכום זה מוגן מעיקול, ויוכל לשמש את העותר לרכישת מוצרים בקנטינה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיזוני:

- 1 שנחוצים לו לקיום מינימלי בכבוד. כן נקבע, שככל שהעותר סבור שנדרשים לו מוצרים
2 נוספים, הוא יהיה רשאי לפנות בבקשה מתאימה למשיב, שייתן מענה ראוי בנסיבות העניין.
- 3 בשולי החלטתו, הצביע בית המשפט על היתרונות שיש לעותר בהשתלבותו בתעסוקה, הן
4 מבחינת הגדלת הכנסתו הפנויה, והן מבחינת התרומה שיש לכך עבורו בזמן שהותו בבית
5 הסוהר, והוסיף: "ובידו הדבר".
- 6 .6 בעקבות החלטה זו, ועל רקע סירובו להשתלב בתעסוקה, הוגדר אטיאס כאסיר נזקק והוא זוכה
7 לקצבה בת 110 ₪.
- 8 בעניין האפשרות לפנות בבקשה לקבלת מוצרים נוספים, טענה ב"כ העותר, שבקשה לקבל
9 נעליים מן החוץ לאחר שהקודמות התבלו, נדחתה ביום 19.2.2023 בנימוק: "ככל ויבחר מרשך
10 להשתלב בתעסוקה יתאפשר בידו לרכוש נעליים במסגרת מרכז המכר."
- 11 .7 בעתירה דנן, טען העותר, שהסכום של 110 ₪ אינו מספיק לצרכיו החיוניים (ומנה כדוגמאות:
12 מים מינרלים, היגיינה, נייר טואלט, אבקת כביסה, דאודורנט, שתיה חמה). על כן, ביקש
13 להגדיל את הסכום האמור ל-500 ₪ לחודש.
- 14 הטענות המשותפות לשתי העתירות
- 15 .8 בטיעונים שנערכו בידי הסניגוריה הציבורית בשתי העתירות, הסעדים נוסחו מחדש, ובית
16 המשפט התבקש "להורות למשיב להותיר בחשבון הקנטינה של העותר השוהה בתנאי
17 הפרדה, סכום בסך 500 ₪ לפחות, וזאת כדי שיוכל להתקיים בכבוד"; וכן להורות למשיב
18 לקבוע "נוהל ברור, סביר ומידתי" אשר לפרוצדורה הנאותה, שיש לנקוט במימוש עיקול על
19 חשבון אסיר, ובכלל זה "הודעה לאסיר טרם עיקול חשבון הקנטינה שלו, שמיעת טיעוני
20 האסיר הן לעצם העיקול והן לשאלת הסכום המוגן מעיקול הנדרש לצורך קיומו בכבוד אנושי
21 בסיסי בין כתלי בית הסוהר..."
- 22 .9 בכתב התשובה בעניינו של אלענאמי וביטעון המשלים בעניינו של אטיאס, הציגה הסניגוריה
23 הציבורית תמונה רחבה אשר לתשתית החוקית והעובדתית שביסוד העתירות. נטען, שלמשיב
24 יש חובה חוקית ומוסרית לדאוג לרווחת האסירים המצויים במשמורתו, ובכלל זה כאמור
25 בסעיף 11ב(ב) לפקודת בתי הסוהר, התשל"ב-1971, להחזיק אסיר "בתנאים הולמים שלא
26 יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו". כן נטען, שהמשיב אינו עומד בחובה זו, ושבהענקת
27 קצבת אסיר נזקק בסך של 110 ₪ לחודש הפטורה מעיקול (כאשר היא ניתנת), אין כדי לעמוד
28 בחובה זו של המשיב, קרי בחובה להעמיד תנאים ההולמים את כבוד האדם של האסיר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

10. לשם השוואה, בשנת 2012, נקבע בפקודות הנציבות, שהסכום שמותר לאסיר להוציא בקניטנה מדי חודש הוא 1,600 ₪, וניתן לבקש סכום נוסף של 200 ₪ (סעיף 12 לפקודת נציבות 04.32.00 "מרכזי מכר"). בשנת 2013, הועלה סכום זה בהחלטות שיפוטיות ל-1,800 ₪ (עת"א 29918-05-2013 **בן משה נ' שב"ס**); כבוד השופטת נגה אהד (17.9.2013), וכבוד השופטת מיכל ברנט (16.1.2014), אולם ככל הנראה העלאה זו לא הפכה לכלל. בשנת 2016 ניתן תוקף של פסק דין להצהרת המשיב, שהסכום יעלה ל-1,800 ₪ (עת"א (מרכז) 49341-10-15 **אדרי נ' שב"ס** (2016)); כבוד השופטת קלרה רג'יניאנו. במרץ 2020, עקב סגר הקורונה, העלה המשיב את הסכום ל-2,200 ₪ ולאחר מכן הורידו ל-2,000 ₪ (עת"א (מרכז) 44642-02-19 **בן משה נ' שב"ס** (2020)).
- נכון להיום, מכוח ההחלטות שקדמו לתקופת הקורונה, עומד הסכום המרבי על 1,800 ₪.**
- מדברים אלה ברור, שקצבה חודשית לאסיר נזקק העומדת על 110 ₪, אינה אלא שבר קטן, כ-6%, מהסכום המרבי המותר להוצאה בקניטנה.
11. אשר לצרכי האסירים, הציגו העותרים נתונים על העלויות של מוצרים בסיסיים, שכל אסיר זקוק להם. כך, למשל, כרטיס טלכרט של 6 שעות שיחה עולה 50 ₪, ואסיר רשאי לקבל ממשפחתו בביקור כרטיס אחת לשבועיים. עולה, שאם ימצא העותר את קבלת כרטיסי הטלפון מן החוץ ויוציא את כל קצבת הנזקק, 110 ₪, על כרטיסי טלפון נוספים, לא יהיו בידו אלא 24 שעות שיחה חודשיות (פחות משעה ליום), כדי לקיים קשר עם משפחתו, ולא תיוותר בידו יתרה כספית לכל הוצאה נוספת.
- כן הוצגה מטעם העותרים, התפלגות רכישות אסירים בשנת 2018 (על פי מסמכים רשמיים מתוך המכרז, שפורסם להפעלת מרכז המכר). כלל האסירים, שמספרם עמד אז על כ-14,500 נפש, רכשו בשנת 2018 במרכזי המכר מוצרים בסכום של כ-226 מיליון שקלים, ובכלל זה מוצרי מזון שונים בסכום הקרוב ל-50 מיליון ₪, מוצרי הגינה וניקיון בסכום של מעל 13 מיליון ₪, כלי בית, ביגוד ומכשירי חשמל בסכום הקרוב ל-9 מיליון, וכן סיגריות, כרטיסי טלפון ועוד. מידע בעל מאפיינים דומים הובא מתוך דו"ח מרכז המחקר והמידע של הכנסת (18.9.2017).
- עוד הצביעו העותרים על היקף הציוד המונפק לאסיר על ידי המשיב עם כניסתו למשמורת ומעת לעת, ועל היקף הציוד שמותר להכניס לאסיר בביקורים. עולה, שעל אף שהמשיב רואה את עצמו כמי שמספק את כלל צרכי האסירים ללא מתום, בפועל נזקקים אסירים לתוספות מזון וציוד, שחלקן מתקבל בביקורים והחלק העיקרי שלהן נרכש במרכזי המכר. לאור אלה, נכתב בסיכום הדו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, כי **"למרות שמדובר במקבץ אקראי של מוצרים וקטגוריות של מוצרים, יתכן ויש מקום לבחון אם רכישת ביגוד ושמיכות לחימום**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
 עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 מעידה על כך שבתי הכלא אינם מחוממים כראוי, או האם התפריט התזונתי ששירות בתי
 2 הסוהר נותן לאסירים אינו מספק והם נאלצים להשלימו בעצמם בקניות בקנטינות."
- 3 12. המשיב לא השיב כמעט לטענות הכלליות ולתשתית העובדתית אשר להיקף הרכישות
 4 והתפלגותן, ואף לא לטענה, שהן מלמדות על כך שהמשיב אינו מספק באופן מניח את הדעת
 5 צרכי אסירים ראויים, כחובתו מכוח פקודת בתי הסוהר. כך, נותר על כנו הרושם המצטייר
 6 מהנתונים, לפיו אסיר שאינו יכול לרכוש מוצרים במרכז המכר, נדון לדלות ולמחסור במוצרים
 7 הדרושים לקיום בסיסי בכבוד.
- 8 13. בעניינו של אלענאמי, טען המשיב, שהטענות בעניין העדר נוהל הן בעלות תחולה כללית, ועל כן
 9 אינן מתאימות לבירור בעתירת אסיר מכוח סעיף 62א' לפקודת בתי הסוהר. בעניין זה ראוי
 10 להפנות לפסיקת בית המשפט העליון מהעת האחרונה, כי דרך המלך לתקיפת החלטות מנהליות
 11 הנוגעות לאסיר היא בעתירה מכוח סעיף 62א' לפקודת בתי הסוהר, וכי העובדה שעתירה מעין
 12 זו מעוררת שאלות עקרוניות ובעלות השלכות רוחב, אינה מצדיקה חריגה מכך (בר"ע 2845/24
 13 רוזנס נ' שב"ס (14.7.2024)).
- 14 עוד טען המשיב, שכאשר מוטל עיקול על חשבון אסיר על ידי המרכז לגביית קנסות, אגרות
 15 ופיצויים (או על ידי כל גורם מעקל), "על המשיב לפעול בהתאם להוראות הצו ... ולא מדובר
 16 בעניין הנתון לשיקול דעתו של המשיב." על כן, ובהעדר הוראה חוקית מתאימה, אין בידי
 17 המשיב סמכות שלא לעקל סכום כלשהו מחשבונו של אסיר. ככל שיש לאסיר טענות בעניין צו
 18 העיקול או החרגת נכסים מהצו, עליו לנקוט הליך אזרחי מתאים נגד הגורם המעקל.
- 19 14. בעניינו של אטיאס, התמקד המשיב בכך, שהעותר מסרב להשתלב בתעסוקה, על אף שהוא
 20 "כשיר לעבודה שאינה כרוכה במאמץ". מכוח סעיף 8(א) לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958,
 21 ולפי נוהל שב"ס 07-2012 "עיקול כספי אסיר בגין חוב מטעם ההוצאה לפועל", שהותקן לקיומו
 22 של החוק, שיעור של 80% מהשכר החודשי של האסיר (קרי מגמול תעסוקה), פטור מעיקול.
 23 כך, מכל 100 שקלים שישתכר העותר בתעסוקה בכלא, 80 ₪ יוותרו בידי על אף העיקול, והוא
 24 יוכל להשתמש בהם לצרכיו. על כן כפי שקבע כבוד השופט משניות בעתירתו הקודמת בעת"א
 25 17620-08-21 הנ"ל, בעניין שיפור מצבו הכלכלי "בידו הדבר".
- 26 לכך נכון להוסיף, שהשתלבות בתעסוקה אינה מחייבת הודאה בעבירה, בה הורשע האסיר, ואף
 27 אין לראות בה משום הודאה כזו.
- 28 גם כאן שב המשיב על הטענה, ש"אין לו שיקול דעת בנוגע לאופן ולהיקף אכיפתו בהעדר הוראה
 29 בדין המקנה למשיב סמכות כזו", והוסיף, שבשל כך התנגד לפטור מעיקול קצבת אסיר נזקק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
 עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

15. בטיעון משלים לאחר הדיון שהתקיים ביום 31.1.2024, הצביעה באת כוח העותרים על סעיף 50(א)(3) לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, הקובע: "ואלה נכסים שאין מעקלים אותם בידי צד שלישי וצו עיקול על כלל נכסי החייב לפי פרק ה אינו תופס בהם: .... (3) כספים המגיעים לחייב שאינו עובד בשכר כדי סכום שכר העבודה הפטור מעיקול". לגישתה, ההגנה מעיקול על 80% משכר עבודה של אסיר נועדה לתכלית סוציאלית, וסעיף 50(א)(3) לחוק לעיל מלמד ש"אין זה משנה האם סכום מינימלי זה הוא פרי של עבודה בשכר או הכנסה ממקור אחר", ומכוחו יש להחיל את הפטור כדי 80% גם על כספים המגיעים האסיר מבני משפחתו.
- עוד נטען, שאין לראות ברכישת מוצרי יסוד בידי משפחתו של אסיר, שיש עיקול על חשבונו, משום עקיפת העיקול, שכן המשפחה אינה כפופה לעיקול, ואין כל מניעה חוקית לתת סיוע חומרי לבן משפחה, שאין לו הכנסות בשל עיקול (בין אם הוא אסיר, ובין אם לאו). כך בפרט, כאשר תמיכה כזו משמשת לרכישת מוצרים, שעל פי סעיף 22(א) לחוק ההוצאה לפועל, מוגנים מפני עיקול.
16. במהלך הדיונים, הצביע המשיב על כך שמכוח הנחיית המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי) מיום 23.10.2019 בעניין "תחולת הגנת השכר על תגמול לאסירים עובדים", ניתן פטור מעיקול ל-80% מגמול תעסוקה, ולכך בלבד, וזאת בהתאם לפרשנות דברי החקיקה הקובעים את חובות המשיב בכל הקשור לעיקול המוטל על חשבון אסיר המנוהל על ידי המשיב.
- כאמור בעניינינו, פטור זה אינו יכול לסייע לאלענאמי, שאינו מועסק בשל החזקתו בהפרדה. אולם פטור זה יכול היה לסייע לאטיאס, אילו בחר להסיר את התנגדותו, ולהשתלב בתעסוקה (כפי שהמליצו לו בתי המשפט בעתירתו הקודמת ובעתירה דנן).
17. בחודש מאי 2024, הודיע ב"כ העותרים, שקצבאות אסיר נזקק עוקלו, על אף הוראת בית המשפט בעת"א 17620-08-21 בעניינו של אטיאס לעיל. בתשובה מסר המשיב, שהעניין מצוי בבחינה, ולפי שעה לא יחול שינוי, במובן זה שהכספים ימשיכו להיות פטורים מעיקול.
18. ביני לביני, בחודש יולי 2024, בעתירה אחרת בעניין דומה, הנדונה בפני בית משפט זה וטרם הוכרעה (עת"א (מרכז) 40059-02-24 קורליאונה נ' שב"ס), הגיש העותר מסמך של המשיב מיום 2.5.2024, שכותרתו "מתווה לאסיר נזקק, אשר קיים עיקול על חשבוננו". על פי המתווה, יורכבו שני סלי מזון והיגיינה בני 110 ₪ כ"א, האחד עם כרטיס טלכרט והשני בלעדיו. בעוד שאסיר נזקק שאין עיקול על חשבונו, יזכה להפקדה חודשית בת 110 ₪, אסיר שיש עיקול על חשבונו יוכל להנות מאחד הסלים לבחירתו, כשהסכום יופקד במישרין למרכז המכר, ולא לחשבונו (כדי להימנע מעיקול), ואף נקבעה שיטה לאיסוף הסל החודשי ולהעברתו לאסיר. עוד נכתב במתווה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 ש"בימים אלה קיימת הצעת חוק, לפיה סכום מינימלי בחשבון יוגן מעיקול. אם החוק יאושר,
2 יבוטל מתווה זה ונחזור להפקדה ישירה לחשבון."
- 3 דומה, שזו הבחינה שהוזכרה בתגובת המשיב, ואף שהמתווה לא הוגש בידי המשיב בעתירות
4 כאן (ואפשר שנכון היה להגישו), ברי שהוא רלוונטי גם לענייננו.
- 5 דיון והכרעה
- 6 19. בית המשפט העליון שב לא אחת על מושכלות היסוד בדבר תכליתו של עונש המאסר וגבולותיו.
7 תכליתו של המאסר היא שלילת החירות. משלילת החירות נגזרות מגבלות לא מעטות נוספות,
8 בין במישרין ובין בשל הצורך להגן על שלום בתי הסוהר, להבטיח בטחון ובטיחות, וכן לנהוג
9 כלפי האסירים בשוויון ובאחידות. אולם עקרון היסוד הוא ש"בהיכנסו אל כלא מקפח אדם
10 את חירותו. את חירותו מקפח אדם – את כבודו אין הוא מקפח." (עע"א 4463/94 גולן נ' שירות
11 בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136 (25.8.1996), פסי' 3; כבוד השופט מישאל חשין).
- 12 כפי שנפסק בבג"ץ 355/79 קטלן נ' שירות בתי הסוהר (1979) (הקו התחתי אינו במקור):
13 "חומות הכלא אינן מפרידות בין העציר לבין כבוד האדם. ממשטר החיים בבית-
14 סוהר מחייב, מעצם טבעו, פגיעה בחירויות אשר מהן נהנה האדם החופשי ... עם
15 זאת, פגיעה זו בחירויות צריכה שתהא נובעת מעצם מהות המאסר וצרכיו, ולא
16 מעבר לכך ..."
- 17 כך, הוראות פקודת בתי הסוהר מחייבות לספק לאסירים תנאי כליאה הולמים, ובכלל זה
18 "סיפוק הצרכים המינימאליים של האדם, שהם תנאי בלעדיו אין לקיום וחיים בכבוד,
19 מתחייבים גם לגבי אסיר המרצה את עונשו, ולמדינה חובה ראשונה במעלה לספקם ..." (בג"צ
20 114/86 וייל נ' מדינת ישראל (1987)).
- 21 ברור הדבר, שאין בחובותיו של המשיב כדי למנוע כל דחק מאסירים. שהייה בבית סוהר אינה
22 עניין קל ופשוט, וכרוכים בה אי נוחות רבה, שמירה על משמעת קפדנית, חיים בצמצום רב
23 לעומת התנאים מחוץ לכלא, ולענייננו, פיקוח הדוק בכל הנוגע לרכישת מוצרים ולהחזקתם.
24 אולם, "הצרכים המינימאליים", שיש לספק לאסירים אינם נבחנים אך על פי יכולתו של אדם
25 לשרוד, אלא על פי מתן אפשרות הוגנת ונגישה "לקיום וחיים בכבוד", אף בתנאי כליאה והיעדר
26 חירות.
- 27 21. העתירות שלפנינו עוסקות בזיקה בין מגבלות המאסר לבין היותו של האסיר בעל חוב כספי,
28 אשר הוביל לעיקול חשבונו. בהקשר זה אין חשיבות למקור העיקול, והעובדה שלא פעם העיקול

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 מוטל על ידי המרכז לגביית קנסות בשל אי תשלום פיצוי, שהושת על האסיר במסגרת ההרשעה
2 שבגינה הוא נושא במאסר, היא במובן זה מקרית לחלוטין. אף אם מקורו של העיקול הוא בחוב
3 הקשור לעבירה אחרת, בחוב אזרחי שמתופל על ידי ההוצאה לפועל, בחוב מס המטופל על ידי
4 שרות המסים, או בכל חוב אחר שהוטל בגינו עיקול – חובתו של המשיב לממש צו עיקול שהוצא
5 כדין זהה, והשפעת מימוש של העיקול על האסיר זהה אף היא.
- 6 22. עיקרי הדין בעניין זה אינם במחלוקת, והובאו בתמצית בעניין טווק לעיל (פסקאות 7-12):
- 7 "משנמסר למשיב צו עיקול כדין, אין חולק שלמשיב ככל מחזיק בכספי חייב, יש
8 חובה לקיים צווי עיקול על נכסי החייב שבהחזקתו ככתבו וכלשונו. עם זאת,
9 "חובת שב"ס לקיים את צו העיקול אינה פוטרת אותו מחובתו האחרת – לשמור
10 על צלם האדם של אסיריו ועל כבודם כבני אנוש" (עת"א 61772-11-21 דמקינר
11 נ' שב"ס [נבו] (2022) פסקה 28 והאסמכתאות שם); 'הסנקציה שמטיל המאסר
12 [...] היא שלילת הזכות לחירות, אין בנוהל שירות בתי הסוהר המוצא מכוחה של
13 הפקודה כדי להוות מקור הולם לפגיעה מהותית בזכות הקניין'. (עת"א 52722-
14 04-22 להלן, פסקה 8 והאסמכתאות בפסקאות 6-7).
- 15 23. יש לזכור, שהמאסר והמגבלות הכרוכות בו אינם אמורים לשמש כאמצעי לחץ לתשלום החוב
16 (להבדיל מימאסר אזרחי ש"מטרתו כפיית התנהגות על אדם", פקנ"צ 04.22.00 "מאסר
17 אזרחי"; ראו: בג"ץ 5304/92 פר"ח 1992 סיוע לנפגעי חוקים ותקנות למען ישראל אחרת
18 (עמותה) נ' שר המשפטים (1993); רון חריס, "נפילתו ועלייתו של מאסר החייבים", עיוני
19 משפט כ(ב) (1996)).
- 20 חובתו של המשיב לקיים צו עיקול שהוצא כדין אינה נובעת מהיותו גורם אכיפה האמון על עונש
21 שלילת חירותו של האסיר, אלא אך ורק מכך שהמשיב מחזיק כצד ג' בכספי האסיר המנוהלים
22 בחשבון הקנטינה.
- 23 24. אטיאס הוגדר כ'אסיר נזקק' (אפשר שלפנים משורת הדין), בעוד הגדרתו של אלענאמי השתנתה
24 מעת לעת. אולם בעתירות דגן לא נדרשת הכרעה אשר להתקיימותם של התנאים להגדרת אסיר
25 נזקק ביחס למי מהעותרים, ואף השאלה אם סכום ההקצבה – שאין חולק שהוא נמוך – מספיק
26 כדי לקיים את צרכיהם הבסיסיים של אסירים, שאין להם הכנסה אחרת, אינה מחייבת הכרעה
27 בעתירה זו.
- 28 'אסיר נזקק' מקבל הפקדה חודשית של 110 ₪ (כפי שנקבע בסעיף 11(3) לפקודת נציבות
29 (04.32.00), ומקור המימון לקצבאות אלו, הוא ברווחי מרכזי המכר (סעיף 10 לפקודת נציבות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 עם זאת, ולכך יש חשיבות לענייננו, על פי המתווה מיום 2.5.2024 שהוצג לעיל, כיום
2 יש בידי אסיר נזקק, שמוטל עיקול על חשבונו, אפשרות לקבל "סל" בסכום זה, אף ללא
3 הפקדה בחשבונו אלא בדרך של רכישה במרכז המכר, והפקדה במישרין למרכז.
- 4 הסעד המבוקש בעתירות הוא הותרת סכום של 500 ₪ בחשבון כל אחד מהעותרים, אף בעת
5 שמוטל עליו עיקול, כדי לספק את צרכיו החיוניים. קרי, ראשית מתבקשת הכרה במעין פטור
6 מעיקול, ושנית קביעה אשר לסכום הפטור.
- 7 לטענת העותרים, המקור החוקי לכך מצוי בסעיף 50(א) לחוק ההוצאה לפועל, אשר מכוחו חלה
8 הוראת סעיף 8(א) לחוק הגנת השכר, לא רק על שכר עבודה אלא גם על כספים המופקדים
9 בחשבון אסיר על ידי משפחתו בבחינת "כספים המגיעים לחייב".
- 10 אף שטענה זו ראויה לעיון, היא אינה מצויה ביחסים שבין העותרים למשיב (בצד ג' המבצע צו
11 עיקול), אלא ביחסים שביניהם לבין מטיל העיקול, ובענייננו המרכז לגביית קנסות. כאמור,
12 "למשיב כצד שלישי המחזיק בכספי האסיר החייב יש חובה לקיים צו עיקול על נכסי החייב
13 שבהחזקתו, ככתבו וכלשונו." בהעדר הוראה חוקית המורה לעותר להחריג מצו עיקול כספים
14 מסוימים, ספק אם יש לו סמכות לעשות כן. על כן, ככל שמבקש מי מהעותרים לזכות בפטור
15 מעיקול מכוח סעיף 50(א) לחוק ההוצאה לפועל ביחס לכספים המופקדים בחשבונו על ידי
16 משפחתו, עליו לנקוט הליך מתאים נגד המרכז לגביית קנסות (ראו: עניין טווק לעיל).
- 17 עם זאת, "חובת שב"ס לקיים את צו העיקול אינה פוטרת אותו מחובתו האחרת – לשמור על
18 צלם האדם של אסיריו ועל כבודם כבני אנוש" (עת"א 61772-11-21 דמקינר נ' שב"ס (2022)
19 פסקה 28 והאסמכתאות שם).
- 20 כאמור, המאסר בו מצוי מי מהעותרים אינו אמור לשמש אמצעי לאכיפת תשלום החוב. על כן,
21 יש יסוד לבחון את עניינו של אסיר לעומת מי שאינו במשמורת וחשבונו מעוקל בנסיבות דומות.
22 נקודת המוצא היא, שצרכים בסיסיים של אסיר, ובהם לינה, בריאות ומזון – שמי שאינו
23 במשמורת נדרש לשלם עבורם – מסופקים לו ללא תשלום.
- 24 עם זאת, כאמור, העותרים הציגו תשתית עובדתית נרחבת בכל הקשור לרכישת מוצרים שונים
25 על ידי אסירים בדרך קבע ובהיקפים ניכרים, והמשיב לא הציג ראיות לסתור. אכן ניסיון
26 החיים, היקף הרכישות במרכזי המכר שפורט לעיל, צרכים העולים מעת לעת בעתירות אסירים
27 ומובילים לסעד, ואף העלויות השוטפות (כדוגמת כרטיסי הטלפון לעיל), כל אלה מלמדים,
28 שיש לאסירים צרכים חיוניים, שאינם מסופקים על ידי המשיב, ובכללם, בלי למעט, תוספות
29 מזון, מוצרי הגינה, נעליים, משקפיים, השתתפות עצמית בציד ובטיפולים רפואיים מסוימים,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
 עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 טיפולי שיניים שהמשיב אינו מספק ועוד. התמונה הכוללת היא, שכדי לשמור על "קיום
- 2 מינימלי בכבוד" לא די במוצרים ובשירותים שמספק המשיב לאסירים.
- 3 28. בניגוד למי שאינו במשמורת, אסיר אינו רשאי להחזיק בבית הסוהר כסף מזומן או אמצעי
- 4 תשלום אחר (סעיף 7 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 ותקנות 37, ו-39 לתקנות
- 5 בתי הסוהר, התשל"ח-1978; בג"צ 1143/22 עמותת דורר למשפחה נ' השר לבטחון פנים
- 6 ושב"ס (2022) פסקה 2). על פי סעיף 11 לפקודת נציבות 04.32.00, המקורות הכספיים לרכישת
- 7 במרכז מכר הם כדלקמן: (1) חשבון האסיר המנוהל בידי המשיב; (2) העברת כספים מנציגי
- 8 הרש"פ למשיב או לזכיון מרכזי המכר; (3) מענק אסיר נזקק הניתן מידי מרכז המכר.
- 9 כך, בשונה ממי שאינו במשמורת, אין לאסיר כל דרך לרכוש מוצרים אלא באמצעות חשבון,
- 10 שעליו ניתן להטיל עיקול. מנגד, חייב שאינו במשמורת, אף אם חשבוניתו מעוקלים, יכול
- 11 להיעזר בבני משפחתו, בסיוע פיזי ברכישת מזון, מוצרי היגיינה, ביגוד, בתשלום עבור טיפול
- 12 רפואי או אביזרים רפואיים, וכיוצא באלו. בסיוע מעין זה אין משום עקיפת הוראות העיקול,
- 13 שכן הכספים אינם כספיו של החייב והוא אינו מקבל כספים לידי, אלא סיוע חומרי שניתן לו
- 14 על ידי בני משפחה. באותו אופן, הכנסת ציוד, סיגריות וכרטיסי טלפון בביקורים שמקבל אסיר
- 15 אינה בבחינת "עקיפת עיקול", אלא סיוע חומרי המותר על פי פקודות הנציבות.
- 16 התוצאה היא, שבהעדר דרך בה יכול אסיר שחשבונו מעוקל לקבל סיוע מבני משפחה, תנאי
- 17 הכליאה כשלעצמם יוצרים הכבדה ניכרת על האסיר, אשר חורגת מעצם שלילת החירות,
- 18 והופכת למעשה לאמצעי לחץ לתשלום החוב, אף שלא לכך מיועדים תנאי הכליאה. למעשה,
- 19 עומד הדבר בניגוד לתכליתם כשלילת חירות שפגיעתה "בחירויות צריך שתהא נובעת מעצם
- 20 מהות המאסר וצרכיו, ולא מעבר לכך..." (עניין קטלן לעיל).
- 21 29. פתרון מסוים לקושי זה מצוי במתווה שהוצג בעניין "סל" לאסיר נזקק שחשבונו מעוקל. נקבע,
- 22 שאת תמורת הסל אפשר להפקיד לא בחשבון האסיר (עליו מוטל עיקול, כאמור), אלא במישרין
- 23 בחשבון מרכז המכר עבורו.
- 24 כאמור, על פי סעיף 11(2) לפקודת הנציבות 04.32.00 לעיל, בין "מקורות כספיים לרכישה
- 25 במרכז המכר" מתאפשרת גם "העברת כספים לשב"ס/זכיון להפעלת מרכזי המכר ע"י נציגי
- 26 הרשות הפלסטינאית".
- 27 קרי, בצד רכישה מכספי האסיר בחשבון הקנטינה, מתקיים ערוץ נוסף, המאפשר העברת
- 28 כספים במישרין למרכז המכר לצורך רכישת מוצרים על ידי האסיר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 לאור אלה, יש יסוד לקביעת מתווה, לפיו יוכל אסיר שחשבונו מעוקל לרכוש מוצרי יסוד במרכז
- 2 המכר שתמורתם תשולם על ידי העברת כספים במישרין למרכז המכר, ובמקרה הנדון על ידי
- 3 בני משפחה הנכונים לסייע לעותר.
- 4 30. אף שאין בהעברת כספים מבני משפחה למרכז המכר משום עקיפה בהכרח של העיקול, ברי
- 5 שיש לערוך פיקוח ובקרה גם על העברה מעין זה. יש לזכור, שמדובר בסיוע לרכישת מוצרים
- 6 לשם "קיום מינימלי בכבוד", ולכך בלבד.
- 7 הסדר מעין זה אף פוטר את הצורך במתן קצבת אסיר נזקק למי שיכול לקבל כספים ממשפחתו,
- 8 ואינו זקוק לקצבה זו על חשבון הכלל (קרי מרווחי מרכז המכר).
- 9 31. בעתירתו הקודמת של אטיאס (עת"א 17620-08-21 לעיל), נקבע שתיוותר לו בחשבונו יתרה
- 10 בגובה קצבת אסיר נזקק. עתה הוא מבקש להגדיל את הסכום. יסודה של הגבלת הסכום של
- 11 קצבת אסיר נזקק הוא בכך שהיא מוטלת על הכלל, כאמור. הגיון זה אינו חל על סיוע,
- 12 שמבקשת המשפחה להעמיד לאסיר. התשתית העובדתית שהציגו העותרים אכן מלמדת,
- 13 שקצבת אסיר נזקק נמוכה למדי (וככל הנראה אף לא עודכנה מזה זמן), וקיים ספק אם היא
- 14 מתאימה לשמש רף עליון לסיוע, שמשפחתו של האסיר מבקשת להעניק לו.
- 15 מנגד, יש יסוד להגבלה של ממש על סיוע משפחתי בדרך של הפקדה במרכז המכר, שעניינה
- 16 העברת כספים מדודה להשלמת הצרכים הבסיסיים שמעביר המשיב עד לרף של "קיום מינימלי
- 17 בכבוד", וכדי שדרך זו לא תהפוך למעין חשבון אסיר מקביל.
- 18 לכך יש להוסיף, שבעת הזו מתקיימים הליכי חקיקה כדי להבטיח קיום בכבוד לאסירים
- 19 שחשבונו מעוקל, ואם יתקבל חוק בעניין זה, ממילא ישתנו הנסיבות, וייקבעו הסדרים
- 20 מתאימים.
- 21 32. המשיב טען, שסירובו של אטיאס להשתלב בתעסוקה פועל לחובתו בהקשר זה. בעניין זה יש
- 22 לראות את שני המקרים. מצד אחד אטיאס מסרב להשתלב בתעסוקה, ובכך מרע את מצבו,
- 23 ומנגד, אלענאמי אינו יכול להשתלב בתעסוקה, משום שהוא מוחזק באגף הפרדה, ואם לא די
- 24 בכך, הרי שהוא מופרד מכלל האסירים, ועל כן אין לו יכולת להיעזר באסירים אחרים בהיבטים
- 25 האמורים.
- 26 אולם לשאלת התעסוקה אין השלכה ישירה על המתווה של הפקדות משפחה במישרין למרכז
- 27 המכר. מדובר בפתרון "הקושי בפניו ניצבים אסירים שאינם עובדים, אשר נדרשים לספק את
- 28 צרכיהם הבסיסיים מהכנסה זעומה אם בכלל, ומנגד מוטלת עליהם חובת תשלום חוב" (עניין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 דמניקר לעיל). פתרון זה נחוץ גם למי שמסרב לתעסוקה, והוא נחוץ שבעתיים למי, שלא מוצעת
- 2 לו תעסוקה, או למי שאינו מתאים לתעסוקה, ואין לו קשר עם אסירים אחרים.
33. לאור האמור לעיל, ועל יסוד קיומם של הסדרים דומים במקרים אחרים, מצאתי שיש להתיר
- 4 לכל אחד מן העותרים לקבל הפקדות משפחה, שתועברנה במישרין למשיב או לזכיון מרכז
- 5 המכר, ואפשר בדרך של רכישת "סל" שתוכנו יוגדר מראש (או אחד מכמה "סלים" לבחירה).
34. אשר לסכום ההעברה, עניין זה מחייב עיון ובירור המצויים בסמכותו של המשיב. על כן מצאתי
- 7 להורות, שבשלב ביניים ועד להשלמת הסדרת העניין, יעמוד סכום ההעברה החודשי האמור על
- 8 350 ₪ (לעניין הסכום, השוו: עניין גוסב לעיל, פסקה 30).
- 9 הסדר זה יחול למשך 6 חודשים מתחילתו, שבסיומם ניתן יהיה להאריכו לפי בקשת העותר או
- 10 ביוזמת המשיב.
35. הסדר זה מחייב תקופת התארגנות, ואפשר שגם קביעת נהלים מתאימים, ועל כן הוא ייכנס
- 12 לתוקפו לא יאוחר מיום 1.11.2024. עד חלוף ששה חודשים ממועד זה, ולא יאוחר מיום
- 13 1.5.2025, ייבחן המשיב את תוצאותיו, ייקבע את פרטי ההסדר ואת גובה ההעברה המותרת,
- 14 ויגיש את עמדתו המנומקת במסגרת הליך זה.
36. עד יום 1.5.2025, יעדכן המשיב אף אודות התקדמות קביעת הנוהל בכל הקשור לביצוע
- 16 עיקולים, שהוטלו בידי המרכז לגביית קנסות, אגרות ופיצויים. כפי שנתב בעבר, דומה,
- 17 שהגיעה העת לקביעת הסדר חוקי מקיף, על יסוד השיקולים השונים הנדרשים לעניין, ולקביעת
- 18 הסדרים, שיותאמו לתנאים הייחודיים של ניהול חשבון אסיר ולמגבלות הכליאה.
- 19 ברור הדבר, שככל שיקבע חוק בעניין הנדון, יהיה בכך משום שינוי המצב המשפטי, אשר עשוי
- 20 להצדיק בחינה מחודשת של ההסדר האמור.
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 22767-10-23 אטיאס (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
 עת"א 12424-09-23 אלענאמי (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

תיק חיצוני:

- 1 37. סוף דבר, העתירות מתקבלות בחלקן, במובן שיותר לכל אחד מהעותרים לקבל הפקדות מבני
- 2 משפחתו במישרין למרכז המכר בסכום של עד 350 ₪ לחודש, כאמור בסעיפים 33-35 לעיל.
- 3 כן יפעל המשיב לגיבוש נוהל אשר לפרוצדורה הנאותה, שיש לנקוט במימוש עיקול על חשבון
- 4 אסיר כאמור בסעיף 36 לעיל. דיווח יוגש בתיק זה לא יאוחר מיום 1.5.2025.

5

6

7

ניתן היום, כ"א אב תשפ"ד, 25 אוגוסט 2024, בהעדר הצדדים.

8

דרור ארד-אילון, שופט

9
10